

PUNČKA IZ CUNJ V VRTCIH IN ŠOLAH

Punčka iz cunj je UNICEF-ov projekt, ki se izvaja že nekaj let in je izredno priljubljen med vsemi generacijami. Punčka iz cunj je igrača, ki je poznana v vseh kulturah sveta. UNICEF-ova Punčka iz cunj simbolizira otroka iz države v razvoju, ki potrebuje našo pomoč. UNICEF-ovi prostovoljci, otroci, vzgojitelji, učenci in učitelji izdelujejo Punčke iz cunj v okviru prostovoljnega dela, ki ga namenijo UNICEF-u. Kasneje punčke predajo UNICEF-u Slovenija ali pa jih že sami oddajo (prodajo) v posvojitev. Vsaka posvojena punčka zagotovi cepljenje enega otroka proti šestim otroškim nalezljivim boleznim: davici, ošpicam, oslovskemu kašlju, otroški paralizi, tuberkulozi in tetanusu. Končni znesek, ki omogoči, da otroci dobijo vsa cepiva, znaša 20 EUR, zato je to minimalna cena, ki jo plača posvojitelj punčke.

Vrtci in šole sodelujejo na dva načina. Eni v skupini skupaj s starše in starimi starše izdelujejo Punčke iz cunj ter zanje ob zaključku delavnice poiščejo posvojitelje. Pomembno je, da je vsaka Punčka opremljena z osebno izkaznico in dopisnico. Osebna izkaznica predstavlja identiteto Punčke, dopisnica pa je namenjena vzpostavljanju prijateljskih vezi med izdelovalci in povojitelji.

Drugi se podajo na daljšo pot in izpeljejo celoletni projekt Punčka iz cunj z dnevnikom. Vrtce in šole vabimo, da že v začetku šolskega leta izdelate dve punčki. Za eno Punčko poskušajte takoj najti posvojitelja, drugo pa obdržite v svoji igralnici. V primeru, da posvojitelja ne morete najti, lahko Punčko pošljete tudi na UNICEF Slovenija. Pomembno je, da o poteku projekta starše seznanite že takoj na začetku šolskega leta, da so že od vsega začetka obveščeni o načinu izvedbe. Starši so pomemben člen, saj soustvarjajo projekt.

Punčki, ki bo ostala pri vas, pripravite dnevnik. Dnevnik naj bo prazen zvezek, v katerega bodo otroci skupaj s starše in skupaj z vami zapisovali dogodivščine in lepili fotografije ter slike, ki jih bodo izdelali za Punčko. Nato naj se Punčka poda na potep v družine otrok. Vsak otrok naj Punčko vzame na svoj dom za nekaj dni. Skupaj s starši naj otroci v dnevnik punčke narišejo in zapišejo svoja doživetja. Veliko Punčk med popotovanjem dobi tudi svoj nahrbtnik ali potovalko, nova oblačila ter različne potrebščine, ki jih na potovanjih potrebujemo. Punčke z dnevniki boste na UNICEF poslali v maju. Ob zaključku šolskega leta jih bomo razstavili v Ljubljani in v drugih večjih krajih po Sloveniji. Ob zaključku razstave bomo dnevnik vrnil nazaj, za Punčko pa bomo poiskali posvojitelja.

Projekt Punčka iz cunj ni zgolj projekt ustvarjanja. To je projekt sožitja in prijateljstva. Zato je pomembno, da se z otroki med izdelovanjem punčke pogovarjate o tem, zakaj je to delo dobro, zakaj punčka ni le igrača, ter kako bodo sami, s svojo ustvarjalnostjo, pripomogli k reševanju tako širokega problema, kot je cepljenje otrok. Pogovorite se tudi o tem, zakaj je cepljenje v državah v razvoju potrebno. Pri nas so namreč nekatere bolezni že povsem iztrebljene, medtem ko na drugem koncu sveta kosijo otroška življenja. Tudi otroci v Sloveniji so cepljeni. Z otroke se lahko pogovorite o njihovih izkušnjah cepljenja.

Če bi radi izdelali več punčk in tako tudi rešili več življenj, vas spodbujamo, da na vaši šoli oziroma v vrtcu organizirate **prodajno razstavo** za starše in širšo okolico ter tako že sami poskrbite, da bodo vaše Punčke iz cunj prišle v dobre in ljubezni polne objeme. Na UNICEF-u Slovenija imamo namreč v primeru večje pošiljke punčk stisko s prostorom.

SREDSTVA OD PRODANIH PUNČK nakažite na transakcijski račun UNICEF-a Slovenija: **SI56 0201 3025 9875 526**, referenca: **0041511**, namen nakazila: **Punčka iz cunj – naziv šole oziroma vrtca**.

Kako lahko izdelate punčko

Obstaja veliko možnosti, kako naj bi punčke izgledale. Vsaka je posebna, vsaka je unikatna. In vsaka bo pomagala otroku.

Priporočamo vam, da se za blago in material za izdelavo Punčke iz cunj obrnete na prijatelje, znance, sorodnike, naj malo pobrskaajo po omarah, ne pozabite na šivilje v lokalnem okolju. Za polnilo za punčke se lahko obrnete na vaše lokalne tapetnike pohištva.

Ob izdelavi punčk lahko z otroke in učenci spregovorite o pomenu medsebojne/mednarodne pomoči in jim razložite, da bodo s tem, ko bodo izdelali punčko, pomagali pri cepljenju otrok po svetu. V ta namen vam prilagamo dodatne informacije o cepljenju otrok.

Vsaka posvojena (kakor mi pravimo temu) punčka zagotovi cepljenje enega otroka proti šestim otroškim nalezljivim boleznim: davici, ošpicam, oslovskemu kašlju, otroški paralizi, tuberkulozi in tetanusu. Končni znesek, ki omogoči, da otroci dobijo vsa cepiva, znaša 20 eur, zato je to minimalna cena, ki jo plača posvojitelj punčke. Čeprav je ta posvojitev simbolična, pa pomeni »dajanje življenja«, saj zagotovi cepljenje otroka, ki ga bo še leta ščitilo pred pogosto smrtonosnimi boleznimi. Zato se slogan akcije glasi: »**Posvoji punčko in reši otroka**«.

Kaj potrebujete?

Za izdelavo telesa:

bombažno tkanino v eni barvi (bela, roza, rjava, tako kot je tudi različna polt otrok po svetu)
podloga, polnilo, vata

Za izdelavo las:

barvno volno
rafijo

Za izdelavo obleke:

barvno blago
čipke, vezenine, trakovi

Za izdelavo obraza:

različna pisana pisala ali barve za blago
(prilagojena materialu)

Postopek:

Enostavno sledite navodilom za izdelavo punčke ali fantka, v pomoč pa naj vam bo tudi kroj. Najprej narišete kroj punčke oziroma ga prerišete iz vzorca. Kroj izrežete.

Slika 1: Kroj sešijete in ne pozabite ob strani – pod roko, pustiti odprtine, skozi katero boste polnili telo punčke.

Slika 2: Tako izgleda sešito telo.

Slika 3: Obraz punčke lahko izvezete/narišete preden sešijete telo

Slika 4: ali pa ga izvezete/narišete na koncu, ko je telo že napolnjeno

Slika 5: Pod roko ste pustili odprtino, skozi katero vstavljate polnilo za telo.

Slika 6: Polnilo enakomerno porazdelite po celem telesu, da je punčka povsod enako mehka oz. trda.

Slika 7: Ko napolnite telo, pripravite volno za lase.

Slika 8: Eden od načinov, kako lahko sešijete lase na punčko.

Slika 9: Izrežete kroje za oblekice in jih sešijete.

Slika 10 in 11: rezultat je lahko tak

© ali pa tak ☺.

POSVOJI PUNČKO IN REŠI OTROKA!

Projekt **“Punčka iz cunj”** je UNICEF-ov projekt, s katerim njegovi nacionalni odbori zbirajo sredstva za UNICEF-ove programe cepljenja otrok proti šestim osnovnim otroškim nalezljivim boleznim (davica, ošpice, oslovski kašelj, otroška paraliza, tuberkuloza in tetanus) v nerazvitih predelih sveta.

Punčka iz cunj je tradicionalna igračka, ki je poznana v vseh kulturah sveta in tudi zato primerna, da simbolizira otroka, ki je potreben pomoči. Prav zato je punčka iz cunj simbol te kampanje in predstavlja konkretnega otroka, ki ga je potrebno cepiti.

Nosilni slogan projekta je **»Posvoji punčko in reši otroka«**, kar pomeni, da za vsako donacijo v vrednosti 20 EUR donator prejme Punčko, za katero s tem dejanjem velja, da je posvojena, z donacijo pa lahko zagotovimo cepljenje enega otroka.

UNICEF Slovenija projekt uspešno širi po vsej Sloveniji, organizira vrsto dogodkov in načinov promocije. Z njim se med ljudmi, ki jim ni vseeno za otroke, spletajo tudi neposredne prijateljske vezi. S posvojitvijo punčke se lahko namreč stkejo prijateljske vezi med tistimi, ki so z nakupom punčke rešili otroka, in tistimi, ki je s svojim prostovoljnim delom to omogočil. V ta namen je vsaka punčka opremljena z osebno izkaznico, kjer so zapisane njene lastnosti, in naslov njenega izdelovalca/ke ter dopisnico, s katero kupec punčke sporoči njenemu izdelovalcu/ki naslov novega doma punčke. S tem je punčka “posvojena” v novo družino.

Projekt »Punčka iz cunj« danes uspešno poteka v številnih evropskih državah (Finska, Francija, Češka...). Začel se je izvajati v Italiji leta 1988, v provinci Milana, pod naslovom »Pigotta« (kar v lombardskem narečju pomeni punčka iz cunj). S Pigotto so se tamkajšnji otroci igrali v starih časih, zato jo je italijanski UNICEF izbral kot simbol, ki naj bi združeval vse otroke sveta. V Italiji se je začel projekt uresničevati z vključevanjem otrok v vrtcih, osnovnih šolah in srednjih šolah. V okviru njega so se otroci družili in spoznavali tradicijo in življenjskimi razmerami v različnih državah, kjer deluje UNICEF. Projekt so nekatere šole vključile v šolske programe pri različnih predmetih (zgodovina, geografija, ročna dela, likovni pouk).

Punčke iz cunj praviloma izdelujejo prostovoljci/ke, lahko tudi otroci in vzgojiteljice v vrtcih, otroci v osnovnih in srednjih šolah, še posebej v oblikovnih in tekstilnih, na fakultetah, skupine starejših idr.

IMUNIZACIJA

Imunizacija je ena izmed najbolj učinkovitih in cenovno ugodnih metod javnega zdravstva, ki odločilno prispeva k zdravju in blaginji otrok. Čeprav stroški običajnega cepljenja, ki bi mu dodali tudi nova cepiva, dosegajo dve milijardi US\$ letno (s čemer bi dosegli vse otroke tudi v revnih državah), to še zmeraj pomeni le 0,35 dolarja na prebivalca ali **1 % svetovnih stroškov za zdravstvo**.

Cepljenje je bistven dejavnik pospeševanja gospodarskega razvoja in izhoda iz revščine. Pomanjkljivo cepljenje namreč ohranja revščino, saj preprečuje otrokom šolanje, ki je pogoj za iskanje boljše zaposlitve; skrb za bolne otroke ovira starše pri delu. Prav tako cepljenje sprošča vire, ki bi bili drugače namenjeni zdravljenju in negi obolelih in trajno prizadetih. Zdravje je osnovni pogoj za delovno storilnost.

Kar zadeva dostop do cepljenja, obstaja velik prepad med razvitimi in nerazvitimi državami. Otrok v revni državi ima **desetkrat več možnosti, da bo umrl** zaradi bolezni, ki bi jo bilo mogoče s cepljenjem preprečiti. Za četrtno otrok cepljenje še zmeraj ni dosegljivo, najmanj otrok je cepljenih v Podsaharski Afriki. V nekaterih revnih državah delež otrok, ki niso bili cepljeni proti šestim osnovnim boleznim, dosega 70%.

UNICEF-ova vloga pri imunizaciji

UNICEF je vodilni dobavitelj cepiv v svetovnem merilu, saj zagotavlja cepiva za **56 odstotkov otrok po svetu**. S programom cepljenja UNICEF vsako leto reši več kot 2,5 milijona otroških življenj. Od začetka 80. let do danes je cepljenje otrok v svetovnem merilu doseglo velik napredek in pomembno prispevalo k zmanjševanju otroških bolezni in smrti otrok. V letu 2008 je bilo cepljenih **rekordnih 106 milijonov otrok**, dosežena pa je bila že **82 odstotna cepljenost otrok** (v začetku 80. let je bila cepljenost otrok 5 odstotna).

Kljub napredku pa v svetu ostaja približno 30 milijonov necepljenih otrok. **Vsako leto umre več 1,7 milijona otrok zaradi bolezni**, ki bi jih lahko preprečili s cepljenjem.

UNICEF velik del sredstev namenja dobavi cepiv in s cepljenjem povezanih zalog - leta 2008 je za ta namen porabil 633 milijonov USD, s čimer je zagotovil 2,6 milijarde cepiv. UNICEF je eden izmed vodilnih globalnih partnerjev pri imunizaciji, njegovo delo pa vodi Globalna imunizacijska vizija in strategija (GIVS) 2006-2015, ki sta jo združeno zasnovala UNICEF in Svetovna zdravstvena organizacija (WHO).

UNICEF se pogaja/si prizadeva za čim nižje cene cepiv, načrtuje svetovno porabo cepiv in na tej osnovi zagotavlja ustrezno zalogo.

Podatki o imunizaciji:

Zadnje ocene WHO in UNICEF-a o imunizaciji dojenčkov kažejo:

- Vsak dan umre več kot 24.000 otrok, starih do pet let, zaradi bolezni, ki so preprečljive.
- V letu 2008 je dnevno umrlo 10.000 do pet let starih otrok manj, kot v letu 1990.
- Razlog za večino otroških smrti so naslednje bolezni: diareja, malarija, neonatalne infekcije, pljučnica, prezgodnji porod ali pomanjkanje kisika ob porodu. Med temi sta v najvišjem odstotku diareja (16 odstotkov) in pljučnica (17 odstotkov).
- Te smrti se pojavljajo predvsem v državah v razvoju. Otrok v Nigeriji ima 45 krat večjo možnost, da bo umrl do svojega petega leta starosti, kot na primer otrok v Franciji.
- Regija z najvišjo stopnjo smrti otrok, starih do pet let, je Zahodna in centralna Afrika (169 od 1000 živorojenih otrok; leto 2008).
- Država z najvišjo stopnjo smrti otrok, starih do pet let je Afganistan (257 od 1000 živorojenih otrok; leto 2008)
- Država z najvišjim številom smrti otrok, starih do pet let, je Indija (1.83 miliona smrti otrok, starih do pet let v letu 2008)
- V državah v razvoju imajo otroci do prvega leta starosti skoraj 10 krat več možnosti za smrt kot novorojenci v razvitih državah.

Zakaj 20 EUR?

V okviru programa cepljenje UNICEF skrbi za **izobraževanje in usposabljanje lokalnega medicinskega osebja, prevoza do težko dostopnih krajev in dostavo paketov cepiv**, ki jih sestavljajo **hladilna torba z ustreznim cepivom in ostala oprema**, potrebna za cepljenje. Ti stroški za cepljenje enega otroka proti šestim otroškim boleznim v povprečju znašajo 20 EUR.

S projektom Punčka iz cunj smo v preteklih letih rešili smo več kot 16.500 otroških življenj.

NEKATERA DEJSTVA IN ŠTEVILKE O CEPLJENJU

OBSEG CEPLJENJA

Od začetka osemdesetih let je cepljenje v svetovnem merilu doseglo neprimerljiv napredek pri preprečevanju otroških bolezni in smrti. S programom cepljenja smo vsako leto ohranili 2,5 milijona otroških življenj. Preprečili smo trajne posledice, ki bi prizadele 750 000 otrok, največ zaradi otroške paralize – 500 000. V večini delov sveta je bilo cepljenje osredotočeno na šest ključnih otroških bolezni: otroška paraliza, davica, oslovski kašelj, ošpice, tetanus in tuberkuloza. Do leta 2008 smo dosegli povprečno 82% stopnjo cepljenosti otrok v primerjavi z izhodiščnimi 20 % v letu 1974. Vendar je bilo le malo otrokom v revnih državah dosegljivo cepljenje proti hepatitisu B, hemofilusu in rumeni mrzlici.

STROŠKOVNA UČINKOVITOST CEPLJENJA

Cepljenje je glede na učinek najcenejši zdravstveni ukrep. Je bistven dejavnik pospeševanja gospodarskega razvoja in izhoda iz revščine. Čeprav stroški običajnega cepljenja, ki bi mu dodali tudi nova cepiva, dosegajo dve milijardi dolarjev letno, s čemer bi dosegli vse otroke tudi v državah v razvoju, to še zmeraj pomeni le 0,35 dolarja na prebivalca ali 1 % svetovnih stroškov za zdravstvo.

CEPLJENJE IN REVŠČINA

Pomanjkljivo cepljenje ohranja revščino, saj preprečuje otrokom šolanje, ki je pogoj za iskanje boljše zaposlitve. Skrb za bolne otroke starše ovira pri delu. Cepljenje sprošča vire, ki bi bili drugače namenjeni zdravljenju in negi obolelih in trajno prizadetih. Zdravje je osnovni pogoj za delovno storilnost.

REVNI IN BOGATI SVET

Kar zadeva dostop do cepljenja, obstaja velik prepad med razvitimi in nerazvitimi. Otrok v revni državi ima desetkrat več možnosti, da bo umrl zaradi bolezni, ki bi jo bilo mogoče s cepljenjem preprečiti. Za četrtno otrok cepljenje še zmeraj ni dosegljivo, najmanj otrok je cepljenih v Podsaharski Afriki. V nekaterih revnih državah delež otrok, ki niso bili cepljeni proti šestim osnovnim boleznim, dosega 70%.

POGLED V PRIHODNOST

Zadostna sredstva lahko v prihodnosti prinesejo bistven napredek. Pomenijo uporabo obstoječih cepiv proti hemofilisu, hepatitisu in rumeni mrzlici, ki do sedaj niso bila v širši uporabi zaradi različnih razlogov, med njimi tudi zaradi stroškov (tudi razvoja infrastrukture, izobraževanja in usposabljanja). Kmalu bo dosegljivo tudi cepivo proti pneumokokni pljučnici. Nadaljuje se iskanje cepiv proti drugim boleznim, kot so malarija in AIDS. Raziskovanje in razvoj lahko pripeljeta do pomembnih novih dosežkov, ki vključujejo učinkovitejše cepivo proti tuberkulozi, cepiva, ki potrebujejo manj ponovnih cepljenj in cepiva, primerna za najmanjše otroke.

BOLEZNI, KI JIH JE MOGOČE PREPREČITI S CEPLJENJEM

(Podatki so iz arhiva UNICEF, IVZ in Wikipedie)

OTROŠKA PARALIZA

Otroško paralizo povzroča virus, ki napade živčni sistem in lahko povzroči trajno ohromelost mišic (paralizo). Če prizadene mišice prsnega koša ali možgane, je bolezen lahko smrtna. Povzroča jo virusna okužba (poliovirus), ki napade živčni sistem in lahko v nekaj urah povzroči ohromitev. Ena od dvesto okužb povzroči trajno ohromitev (navadno spodnjih okončin), od 5 do 10 odstotkov bolnikov umre zaradi ohromitve dihalnih mišic. Virus začne povzročati težave (simptome) pet do petintrideset dni po okužbi (navadno med sedmim in štirinajstim dnevom). Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije lahko virus zadane vsakogar, ne glede na starost, vendar v več kot polovici primerov obolevajo otroci mlajši od treh let. Bolezni ni mogoče ozdraviti, edina možnost je preprečevanje s cepljenjem.

Preden se je v Sloveniji v šestdesetih letih začelo rutinsko cepljenje proti otroški paralizi, je letno za to boleznijo zbolelo do 250 otrok, do 24 jih je umrlo, mnogi pa so ostali s trajno ohromelostjo. Zadnji primer otroške paralize smo v Sloveniji zabeležili leta 1979. V Evropi je bilo že proglašeno izkoreninjenje, toda dokler otroška paraliza ne bo izkoreninjena po vsem svetu, bomo s cepljenjem morali nadaljevati. Cepljenje je za otroke v Sloveniji obvezno.

DAVICA

Je nalezljiva bolezen, ki se širi preko dihalnih poti z vdihavanjem razpršenih kapljic, ki jih okužene osebe širijo s kihanjem in kašljanjem. Ponavadi izbruhne dva do pet dni po okužbi. Pojavljata se dve obliki bakterijske okužbe, ena od njiju proizvaja toksin, ki je razlog za hude posledice. Davica je resna bolezen, ki se običajno začne z bolečim žrelom in lahko hitro povzroči težave pri dihanju. **Bakterija lahko poškoduje srce in živčni sistem, pri težjih oblikah pa lahko povzroči celo smrt.** Če niso cepljeni, se otroci in odrasli lahko z boleznijo ponovno okužijo. Zato je najboljša metoda zaščite cepljenje celotne populacije. Najbolj učinkovito je v zgodnjem otroštvu, ki mu sledi ponovitev ob vstopu v šolo.

V letu 1946 je bilo v Sloveniji prijavljenih 2265 bolnikov z davico, od tega jih je kar 118 umrlo. Zadnji primer davice je bil pri nas zabeležen v letu 1967. Cepljenje je za otroke v Sloveniji obvezno.

OSLOVSKI KAŠELJ

Oslovski kašelj je zelo nalezljiva bakterijska bolezen, ki prizadene dihalne organe. Povzroča jo bakterija Bordetella pertussis. Širi se preko v zraku lebdečih izkašljanih ali izkihanih kapljic ter prek stika z okuženim posteljnim perilom ali oblačili. **Oslovski kašelj je bolezen, ki povzroča hude napade kašlja in posledično težave pri dihanju, traja pa lahko tudi do 10 tednov.** Najbolj nevaren je za otroke, mlajše od enega leta, pri katerih bolezen v zelo hudi obliki lahko povzroči težke okvare možganov ali celo smrt. Pri starejših otrocih se bolezen pojavlja v blažji obliki. Če bolezni ne zdravimo lahko privede do okvare pljuč in ponavljajočih se bronhialnih okužb, pri dojenčkih pa tudi do možganske okvare in smrti. Po svetu se letno okuži 30–50 milijonov ljudi; umre jih okoli 300.000. Oslovski kašelj je ena najpogostejših boleznih v svetu, ki se sicer dajo preprečiti s cepivom. V razvitem svetu že več desetletij poteka obvezno cepljenje otrok s cepivom DiTePer (proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju). Odtlej je obolevnost bistveno nižja, še vedno pa se pojavlja v nerazvitem svetu, kjer ni sistematičnega cepljenja. Obolevajo zlasti otroci, ki niso bili cepljeni ali so bili cepljeni nepopolnoma – za ustrezno zaščito so potrebni trije odmerki cepiva (vir: Wikipedija, September 2012).

Pred uvedbo cepljenja je v Sloveniji letno zbolelo do 7000 otrok, do 30 pa jih je zaradi oslovskega kašlja umrlo. Cepljenje je za otroke v Sloveniji obvezno.

OŠPICE

Ošpice so med najbolj nalezljivimi in najnevarnejšimi otroškimi virusnimi boleznimi. Zapleti segajo od okužbe ušes in oči do pljučnice in encefalitisa. Ošpice so zelo nalezljiva bolezen. Skoraj vsak, ki se okuži z virusom ošpic, zboli s povišano telesno temperaturo, izpuščajem in slabim počutjem. Otroci bolezen navadno prebolijo v 5 – 10 dneh. **Zapletov, kot so pljučnica, vročinski krči in encefalitis (vnetje možganov), ni mogoče napovedati v naprej, vendar prizadenejo vsakega petnajstega otroka. V zelo resnih primerih lahko ošpice povzročijo tudi smrt.** Ošpice se z obolelih hitro širijo s kašljanjem ali kihanjem. Zaradi visoke nalezljivosti in dovzetnosti za okužbo je verjetnost bolezni, če otrok ni cepljen, zelo velika. Bolezen pri odraslih lahko traja dlje kot pri otrocih. Bolezen lahko povzroči nepovratne posledice, kot so slepota, gluhost in prizadetost možganov. Polovico oslepelosti otrok v državah v razvoju povzroča pomanjkanje vitamina A, drugo polovico pa ošpice. Bolezen je treba zdraviti od primera do primera, v določenih državah je zelo učinkovito dodajanje vitamina A. Najbolj učinkovito je preprečevati bolezen s cepljenjem.

Pred uvedbo cepljenja proti ošpicam je v Sloveniji letno zbolelo do 7000 otrok, nekaj jih je tudi umrlo. Špice se v sosednjih državah še pogosto pojavljajo, pri nas pa so spet posamezni primeri. Cepljenje je za otroke v Sloveniji obvezno.

POPORODNI TETANUS

Tetanus je nevarna bolezen živčevja, ki jo povzroča toksin pogoste bakterije *Clostridium tetani*. Povzroča otrplost, in krče, ki se s čeljustnih in obraznih mišic širijo na roke, noge in hrbet in končno onemogočijo dihanje. Bolezen povzroča bacil tetanusa, ki jih najdemo v zemlji (*posebno gnojeni*), v telo pa pride z vbodom, preko ran ali kožnih opeklin. Tetanus se ne prenaša s človeka na človeka. Umrljivost je približno 40-odstotna celo v sodobnih medicinskih ustanovah. V nerazvitih državah je umrljivost mater in otrok od 70 do 100%. Revščina, slabe higienske razmere, omejen dostop do zdravstvenih storitev in odsotnost cepljenja bistveno zvišujejo možnost okužbe ob rojstvu. Poporodni tetanus je drugi največji vzrok smrti otrok po svetu zaradi bolezni, ki bi jih bilo s cepljenjem mogoče preprečiti.

Pri nas že dolgo nismo zabeležili tetanusa pri otrocih. Cepljenje je za otroke v Sloveniji obvezno.

TUBERKULOZA

Tuberkuloza (TBC) je kronična bakterijska okužba, ki se lahko skozi bezgavke in po krvi razširi v kateri koli organ, vendar je najpogostejša na pljučih.

Nevarnost okužbe in izbruha bolezni je največja pri ljudeh, ki so podhranjeni in živijo v nagnetenih bivališčih. Čeprav običajno prizadeva odrasle, je za otroke in mladostnike nevarnejša. Cepivo BCG je bilo razvito leta 1921. Cepljenje poteka takoj po rojstvu in v svetovnem merilu zajema največji delež otrok – 85%.

Tuberkuloza je resna nalezljiva bolezen, ki se širi s kužnimi kapljicami preko bližnjega stika z okuženo osebo. V Sloveniji število bolnikov s tuberkulozo že vrsto let upada, pri otrocih pa je v zadnjih letih sploh ne beležimo. Cepljenje je obvezno le za novorojenčke iz družin, ki so se v zadnjih petih letih pred rojstvom novorojenčka priselili iz držav, kjer se tuberkuloza pogosto pojavlja in za otroke, katerih matere se zdravijo zaradi tuberkuloze.

DOSEGLJIV UČINEK CEPLJENJA:

Bolezen	Ocenjeno letno število smrti, ki bi jih cepljenje lahko preprečilo (iz leta 1999)
Otroška paraliza	720
Davica	5 000
Oslovski kašelj	346 000
Ošpice	888 000
Tetanus – skupaj	410 000
<i>Haemophilus influenzae</i> – tip B	400 000
Hepatitis B	900 000
Rumena mrzlica	30 000
Skupaj	2 979 720

Vir: WHO world report 1999, and WHO Department of Vaccines and Biologicals